अध्याय सोळावा प्रारंभ

॥ श्री गणेशाय नमः ॥
जयजयाजी परशुधरा । हे जमदग्नीच्या कुमारा ।
परशुरामा परमेश्वरा । आतां उपेक्षा करूं नको ॥१॥

तूं सहस्त्रार्जुनाते दंडून । केलें द्विजांचें संरक्षण ।
ब्राह्मणाचा अपमान । सहन झाला नाहीं तुला ॥२॥

आतां मात्र डोळे मिटिसी । कां रे देवा ब्राह्मणांविशीं ? ।
काय आहे लागली तुसी । गाढ निद्रा येधवां ॥३॥

म्हणून डोळे मिटू नका । स्वस्थ ऐसे बसूं नका ।
आणीबाणीचा प्रसंग देखा । आहे हरी सांप्रत ॥४॥

तुझ्या वशिल्यावांचून । अवघी कृत्यें आहेत शीण ।
आर्यसंस्कृतीचें रक्षण । होणें नाहीं तुझ्याविण ॥५॥

गजाननमाया अघटित । कोण जाणें तिजप्रत ।
महाराजांचा एक भक्त । पुंडलीक नामें मुंडगांवी ॥६॥

हा शेगांवची करी वारी । समर्थांविषयीं प्रेम भारी ।
हमेश त्यांचें चिंतन करी । एकाग्रशा मनानें ॥७॥

त्याच गांवी भागाबाई । एक ठाकरीण होती पाही ।
निष्ठा तिची एक्याही । ठिकाणासी बसत नसे ॥८॥

ती दांभिक होती फार । सदा दंभाचा बाजार ।
भरवून भोंदी नारीनर । हाच धंदा तियेचा ॥९॥

ती बोलली पुंडलीकाला । तुझा जन्म वाया गेला ।
कां कीं तूं नाही केला । सत् गुरू तो आपणातें ॥१०॥

गजाननाच्या वाऱ्या करिसी । सत् गुरू त्याला मानिसी ।
परी त्यानें सांग तुसी । मंत्र कानीं कथिला कां ? ॥११॥

अरे विधीवाचून । गुरू न होत कधी जाण ।
शेगांवचा गजानन । वेडापिसा साच असे ॥१२॥

तुझा ताप बरा झाला । म्हणून तूं मानिसी त्याला ।
या काकतालीयन्यायाला । बळी पुंडलीका पडूं नको ॥१३॥

‘गिन गिन गणातें’ हें भजन । पिशापरी आचरण ।
कोणाचेही खाई जाण । ऐसा मुळी भ्रष्ट तो ॥१४॥

म्हणून तुला सांगतें । चाल अंजनगांवातें ।
केजाजीच्या शिष्यातें । आपण दोघे गुरू करूं ॥१५॥

उद्यां त्याचें कीर्तन । अंजनगांवी असें जाण ।
तें ऐकावया कारण । उठून जाऊं प्रातःकाळी ॥१६॥

गुरू असावा महाज्ञानी । चातुर्य-शास्त्र-चिंतामणी ।
गुरू असावा परमगुणी । भक्तिपंथाते दावितां ॥१७॥

यांतील लक्षण एकही । गजाननाच्या नसे ठायीं ।
म्हणून वेळ न करीं कांहीं । चाल अंजनगांवाते ॥१८॥

तो भोकरे पुंडलीक । होता मनाचा भाविक ।
भागीच्या भाषणें देख । चित्त त्याचें घोटाळलें ॥१९॥

त्यानें ऐसा विचार केला । उदईक अंजनगांवाला ।
जाऊं कीर्तन ऐकण्याला । पुढचा विचार पुढें करूं ॥२०॥

ऐसा विचार करून । भागीसी बोलला जाण ।
अंजनगांवालागून । चाल येतों तुझ्यासवें ॥२१॥

दोघांचा विचार झाला । पुंडलीक रात्री स्वस्थ निजला ।
तो तीन प्रहर रात्रीला । काय घडलें तें ऐका ॥२२॥

पुंडलीकाच्या समोर । एक पुरुष दिगंबर ।
उभा राहिला साचार । थेट समर्थांच्या परी ॥२३॥

पुरुष म्हणे रे पुंडलीका । अंजनगांवासी जातोस कां ? ।
गुरू करायातें निका । त्या भागीच्या सल्ल्यानें ॥२४॥

जातोस तरी जावें त्वरित । त्याचें नांव काशीनाथ ।
तेथें जाता फिटेल भ्रांत । तुझी वेडया निश्चयें ॥२५॥

कानांत कांहीं बोलला । म्हणून कां तो गुरू झाला ।
लोक कानगोष्टीला । किती तरी करतात ॥२६॥

मग ते एकमेकांचे । काय गुरू होती साचे ।
नादी दंभाचाराचें । त्वां पुंडलीका पडूं नये ॥२७॥

तूं इकडे करी कान । मंत्र देतो तुजकारण ।
'गण गण' ऐसे बोलून । महाराज स्तब्ध जहाले ॥२८॥

आणखी काय आहे आस। ती मी आज पुरवीन खास।
ऐसे ऐकतां पुंडलीकास। आनंद अति जहाला ॥२९॥

पाहूं लागला निरखून। स्वप्नीं त्या पुरुषालागून।
तों पाहिले गजानन। शेगांवचे स्वामी पहा ॥३०॥

पुंडलीक म्हणे गुरुराया। पादुका द्या ह्या मला सदया।
नित्य पूजा करावया। यावीण आणखी आस नसे ॥३१॥

बरें! उद्या दोन प्रहर। दिवस येतां साचार।
पादुकांची पूजा कर। ह्या मी दिधल्या घेई तुला ॥३२॥

पादुका त्या घ्यावयाला। स्वप्नीं पुंडलीक उठून बसला।
तोंच आली तयाला। साक्षात् जागृति श्रोते हो ॥३३॥

जागा होऊनी सभोवार। पाहूं लागला साचार।
तो कोणीच दिसेना अखेर। नाहीं पत्ता पादुकांचा ॥३४॥

उलगडा कांहीं होईना। संशय मनींचा जाईना।
म्हणे स्वामींच्या भाषणा। बाट न लागला आजवरी ॥३५॥

स्वप्नीं येऊन दर्शन। त्यांनी दिलें मजकारण।
कशी भागी ठाकरीण। तेंही स्वप्नी कथन केले ॥३६॥

तैसेच उद्या दोन प्रहरीं । पादुकांची पूजा करी ।
ऐसे बोलले साक्षात्कारी । त्याचा समजू काय अर्थ ? ॥३७॥

किंवा नव्या पादुका करून । म्यां करावें पूजन ।
ऐसे त्यांचें आहे मन । हें कांही कळेना ॥३८॥

मीं पदींच्या मागितल्या । पादुका त्या होत्या भल्या ।
त्याच त्यांनी मसी दिल्या । मग नव्या घेऊं कशास ? ॥३९॥

ऐसे नाना तर्क करी । पुंडलीक आपल्या अंतरीं ।
तो इतक्यांत आली घरीं । भागी ठाकरीण बोलावण्या ॥४०॥

अंजनगांवी चाल आतां । मोक्ष गुरू करण्याकरितां ।
दिसूं लागला आहे रस्ता । अरुणोदयाचे प्रकाशें ॥४१॥

पुंडलीक म्हणें भागाबाई । मी कांही येत नाहीं ।
मर्जी असल्यास तूंच जाई । अंजनगांवाकारणें ॥४२॥

मीं जो एकदां गुरू केला । श्रीगजानन महाराजाला ।
तो न आतां सोडी भला । हाच माझा निश्चय ॥४३॥

ते ऐकतां भागाबाई । अंजनगांवास गेली पाही ।
आतां मुंडगांवाचें ठाई । काय झालें तें ऐका ॥४४॥

झ्यामसिंग रजपूत । गेला होता शेगांवात ।
दर्शन स्वामींचें घेण्याप्रत । दोन दिवस याच्या आधी ॥४५॥

तो जेव्हा मूंडगावाला । येण्या परत निघाला ।
तईं बाळाभाऊला । ऐसे बोलले महाराज ॥४६॥

या पादुका पुंडलीकासी । द्याया देई याच्यापासी ।
समर्थ आज्ञा होतां ऐशी । तैसेंच केलें बाळानें ॥४७॥

करीं घेऊन पादुका । झ्यामसिंगास बोलला देखा ।
भोकरे जो का पुंडलीका । तुमच्या गांवींचा असे हो ॥४८॥

त्यास ह्या द्या नेऊन । करायासी पूजन ।
ते झ्यामसिंगे ऐकून । पादुका घेतां जाहला ॥४९॥

झ्यामसिंग आला मुंडगांवांत । तों पुंडलीक भेटला वेशीत ।
पुसूं लागला त्याप्रत । कुशलवृत्त समर्थांचें ॥५०॥

प्रसाद मला द्यावयासी । कांही दिला कां तुम्हापासी ? ।
हें ऐकतां झ्यामसिंगासी । महदाश्चर्य वाटलें ॥५१॥

सवें घेऊन पुंडलीकाला । झ्यामसिंग घेऊनी घरी गेला ।
खोदून विचारू लागला । तूं ऐसें कां विचारलें ? ॥५२॥

पुंडलीकानें स्वप्नाची । गोष्ट त्याला कथिली साची ।
ती ऐकतां झ्यामसिंगाची । भ्रांति नष्ट झाली हो ॥५३॥

लगेच पादुका काढिल्या । पुंडलीकाच्या हातीं दिल्या ।
त्याच अजून आहेत भल्या । मुंडगांवांत त्याच्या घरीं ॥५४॥

दोन प्रहरीं पूजन । पुंडलीकानें केले जाण ।
मनोभावें करून । त्या प्रसादी पादुकांचें ॥५५॥

पहा श्रोते खरें संत । सांभाळिती आपुले भक्त ।
आडमार्गानें किंचित् । जाऊं न देती तयाला ॥५६॥

निज भक्तांचे मनोरथ । समर्थ कैसे पुरवितात ।
तें येईल ध्यानांत । या कथेतें ऐकता ॥५७॥

एक वाजसनिय ब्राह्मण । कवर राजाराम म्हणून ।
होता धंदा करून । अकोल्यांत सराफीचा ॥५८॥

सोने चांदी भुसार । घेणें देणें साचार ।
मध्यम प्रतीचा सावकार । हा राजाराम कवर असे ॥५९॥

या राजारामाप्रती । महाराजांची होती भक्ती ।
म्हणून त्याची संतती । मानूं लागली समर्था ॥६०॥

या कवराकारण। दोन पुत्र होते जाण।
गोपाळ त्र्यंबक म्हणून। लव्हांकुशांसारिखे ॥६१॥

कनिष्ठ पुत्र त्र्यंबकाप्रती। भाऊ व्यवहारीं बोलती।
तो हैद्राबादेप्रती। गेला डॉक्टरी शिकावया ॥६२॥

लहानपणापासून। भाऊस होते देवध्यान।
म्हणजे त्र्यंबकालागून। हें येथें विसरू नका ॥६३॥

कांहीं संकट पडल्यावरी। तो समर्थांचा आठव करी।
राहून त्या भागानगरीं। मुसा नदीच्या कांठाला ॥६४॥

एवंच भाऊ भक्तिमान। होता लहानपणापासून।
त्याचे दैवत गजानन। स्वामी शेगांवग्रामीचें ॥६५॥

तो सुटीमाजी आला घरीं। इच्छा उपजली अंतरीं।
जाऊनिया शेगांवनगरीं। जेवूं घालावे महाराजा ॥६६॥

पदार्थ त्यांच्या आवडीचें। करोनिया सर्व साचे।
परी हें कैसे व्हावयाचें ?। हाच विचार पडला कीं ॥६७॥

भाऊ म्हणे गुरुनाथा। काय तरी करू आतां।
मरून गेली माझी माता। लहानपणींच दयाळा ॥६८॥

घरीं माझें नाहीं कोणी । एक बंधूची कामिनी ।
जिचें नांव आहे नानी । स्वभाव तापट तियेचा ॥६९॥

माझ्या आहे ऐसे मनीं । आपणा करावी मेजवानी ।
आपुल्या आवडीचें करोनी । पदार्थ सारे गुरुराया ! ॥७०॥

भाकरी ती जवारीची । कांदा भाजी अंबाडयाची ।
ऊन पिठलें हिरवी मिर्ची । ऐसें तयार करावें ॥७१॥

हें पदार्थ करण्याला । सांगू कसा मी भावजईला ? ।
हट्ट एक करण्याला । माता तेच स्थान असे ॥७२॥

ऐसा विचार करीत । भाऊ राहिला निवांत ।
तो कांहीं कामानिमित्त । नानी आली ते ठायां ॥७३॥

नानी दिराला बोलली । चिंता कशाची लागली ? ।
मुखश्री ती म्लान झाली । तुमची कशाने ये वेळां ? ॥७४॥

भाऊ वदे दीनवाणी । काय तुला सांगू वहिनी ? ।
माझे जे कां आले मनीं । विचार ते ये वेळां ॥७५॥

पूर्ण सत्तेवाचून । मनोरथ ना होती पूर्ण ।
म्हणून तुला सांगून । काय करणे आहे गे ॥७६॥

नानी म्हणें त्यावर । सांगून पहा एकवार ।
तूं माझा धाकटा दीर । मशी पडदा ठेवूं नये ॥७७॥

ज्येष्ठ भ्राता पित्यापरी । तत् कांता माय खरी ।
मानिली पाहिजे साजिरी । तें तुम्ही जाणतसा ॥७८॥

तें ऐकून भाऊ हंसला । नानीप्रती बोलता झाला ।
नानी माझ्या मनाला । आज ऐसें वाटतें ॥७९॥

गजाननाच्या आवडीचें । सर्व पदार्थ करून साचे ।
आहेत मला न्यावयाचे । त्यांना द्याया शेगांवी ॥८०॥

ते तूं जरी करशील । तरी तुलाही लागेल ।
पुण्य आणि होईल । काम माझें त्यायोगें ॥८१॥

तें ऐकतां बोले नानी । दिराप्रती हास्यवदनीं ।
यासाठींच कां हो मनीं । सचिंत तुम्हीं बैसलात ? ॥८२॥

सांगा आहे काय कारणें । मजला स्पष्ट शब्दानें ? ।
कांही ना आपुल्या गेहीं उणें । कृपेनें गजाननाच्या ॥८३॥

मग भाऊनें सर्व कांहीं । निवेदन केलें तिला पाही ।
तीही लागली लवलाही । आनंदानें स्वयंपाका ॥८४॥

भाजी चून भाकर । हिरव्या मिरच्या ओंजळभर ।
ठेविल्या आणून समोर । आपुल्या त्या दिराच्या ॥८५॥

भाकरी तीन कांदे तीन । हरभऱ्याचें चून जाण ।
लोणी ठेविलें माखून । प्रत्येक त्या भाकरीला ॥८६॥

नानी म्हणाली दिराला । जा आतां शेगांवाला ।
वेळ थोडका राहिला । आहे पाहा गाडीस ॥८७॥

ती गाडी चुकल्यावरी । वाया जाईल तयारी ।
भोजनाच्या वेळेवरी । गेलात तरी उपयोग ॥८८॥

ऐसे नानी बोलतां । भाऊ निघाला तत्त्वतां ।
पुसूनिया आपुल्या ताता । येतां झाला स्टेशनासी ॥८९॥

तो गाडी बाराची । निघूनिया गेली साची ।
तेणे चित्तवृत्ति भाऊची । होती झाली शोकाकुल ॥९०॥

अति हिरमोड त्याचा झाला । पाणी आलें लोचनाला ।
म्हणें महाराज कां हो केला । अव्हेर माझा ये कालीं ? ॥९१॥

मी मुळींच हीन दीन । कोठून घडावें मला पुण्य ? ।
आम्हा कावळयांकारण । लाभ केवी मानसाचा ॥९२॥

अक्षम्य ऐसी कोणती । चूक झाली माझ्या हातीं ।
म्हणून माझी गुरुमूर्ति । गाडी चुकली ये वेळां ? ॥९३॥

हाय हाय हे दुर्दैवा ! । त्वां माझा साधिला दावा ।
माझ्या करीं गुरुसेवा । घडूं न दिली आज तूं ॥९४॥

ही माझी शिदोरी । ऐशीच आज राहिली जरी ।
नाही करणार भोजन तरी । सत्य सत्य त्रिवाचा ॥९५॥

गुरुराया कृपाराशी । नका उपेक्षूं लेंकरासीं ।
ही शिदोरी सेवण्यासी । यावें धांवून सत्वर ॥९६॥

थोर आपुला अधिकार । क्षणांत पहाता केदार ।
मग या या येथवर । कां हो अनमान करितसां ? ॥९७॥

मी न आज्ञा तुम्हां करितो । प्रेमानें हाका मारितों ।
म्हणूनियां हा न होतो । अपमान तुमचा यत्किंचित् ॥९८॥

तीन घंटे अजून । अवकाश गाडीकारण ।
तोंवरी आपुलें भोजन । होईल ऐसें वाटतें ॥९९॥

ऐसा विचार करीत । तेथेच बैसला उपोषित ।
चतुर्थ प्रहरी शेगांवात । आला तिहीच्या गाडीनें ॥१००॥

कवर गेला दर्शना । तई तो योगीराणा ।
न करिता भोजना । बसला होता आसनीं ॥१॥

नैवेद्याची अतोनात । ताटें होती मठांत ।
पक्वान्नानी परिप्लुत । ती वर्णावी कोठवरी ? ॥२॥

कोणाच्या जिलब्या घीवर । कोणाचा तो मोतीचूर ।
कोणाची ती नुसती खीर । श्रीखंड पुऱ्या कोणाच्या ॥३॥

परी त्या नैवेद्याला । समर्थांनी ना स्पर्श केला ।
वरच्यावरी ताटाला । बाळा आणून ठेवीं पुढें ॥४॥

आणि म्हणे हे करा ग्रहण । गेला एक वाजून ।
आपुलें न झाल्या जेवण । प्रसाद भक्ता मिळतो कसा ? ॥५॥

त्याची ते वाट पाहती । करण्या आपणा विनंति ।
त्यांची नसे होत छाती । म्हणून मी बोललो ॥६॥

तैं महाराज म्हणती थांब जरा । आग्रह नको करूंस खरा ।
आज भोजन चौथे प्रहरा । माझें होणार आहे रे ॥७॥

मर्जी असल्यास थांबावें । ना तरी खुशाल जेवावें ।
नैवेद्य घेऊन घरा जावें । पर्वा नाहीं त्याची मला ॥८॥

ऐसा प्रकार तेथें झाला । तो इतक्यांत भाऊ आला ।
समर्थ पाहतां आनंदला । भाऊ आपल्या मानसीं ॥९॥

दुरावलेली माय जेवीं । बाळकें दृष्टि पहावी ।
झालें असे पहा तेवीं । भाऊ कवराकारणें ॥११०॥

समर्थांसी नमस्कार । केला साष्टांग साचार ।
उभा राहिला जोडोनी कर । वाट पाहत आज्ञेची ॥११॥

त्या भाऊस पाहून । समर्थे केलें हास्यवदन ।
बरेंच दिलेस आमंत्रण । ही कां वेळ जेवण्याची ? ॥१२॥

तुझ्या भाकेंत गुंतलो । मी उपोषित राहिलों ।
नाहीं अजून जेवलों । आण तुझी शिदोरी ॥१३॥

ऐसें महाराज बोलतां । हर्षलासे कवर चित्ता ।
म्हणे काय करू गुरुनाथा । गाडी चुकली बाराची ॥१४॥

कवरास म्हणे बाळाभाऊ । आता नको दुःखित होऊं ।
काय आणले आहेस पाहूं ? । समर्थांसी जेवावया ॥१५॥

ऐसे ऐकतां सत्वरीं । कांदे भाजी भाकरी ।
कवरानें ठेविल्या समोरी । स्वामी गजाननाच्या ॥१६॥

त्यातील भाकरी दोन । समर्थे केल्या भक्षण ।
एकीचा तो प्रसाद म्हणून । अवघ्या भक्तां वाटिली ॥१७॥

तो प्रकार पाहतां । आश्चर्य झाले समस्तां ।
कळली स्वामींची योग्यता । खरेंच भक्तवत्सल तें ॥१८॥

जेवीं हस्तिनापुरांत । भगवंतानें ठेविला हेत ।
सोडून पक्वानाप्रत । विदुराच्या हुलग्यावरी ॥१९॥

तैसेंच येथें आज झाले । आमचें पक्वान्न नाही रुचलें ।
भाकरीवरी गुंतलें । चित्त कवराच्या स्वामींचें ॥१२०॥

भाऊंनीहीं घेतला । समर्थप्रसाद शेगांवला ।
सद् भाव जेथें उदेला । तेथें ऐसेच होणार ॥२१॥

समर्थ बोलले कवरासी । जा आतां अकोल्यासी ।
पास होशील पुढचे वर्षी । तूं डॉक्टरी परीक्षेत ॥२२॥

भाऊ म्हणें गुरुराया । आपली असूं द्यावी दया ।
यावीण दुसरें मागावया । मी न आलो ये ठाया ॥२३॥

आपुले हे दिव्यचरण । हेच माझें धनमान ।
सर्वदा घडो चिंतन । आपल्या दिव्य मूर्तीचे ॥२४॥

ऐसे बोलून अकोल्याला । भाऊ कवर निघून गेला ।
समर्थ आपल्या भक्ताला । नुपेक्षिती कधीहीं ॥२५॥

शेगांवीचा राहणार । तुकाराम शेगोकार ।
एक होता भाविक नर । कृषिकर्म करीतसे ॥२६॥

घरची गरीबी होती खरी । काम करोनी शेतांतरी ।
अस्तमानाचे अवसरी । दर्शना यावें मठांत ॥२७॥

चिलीम द्यावी भरून । घ्यावें पदाचें दर्शन ।
कांही वेळ बसून । जावें पुन्हां शेतातें ॥२८॥

ऐसा नित्यक्रम तयाचा । बहुत दिवस चालला साचा ।
घाला विचित्र दैवाचा । तो न कोणा सोडितसे ॥२९॥

जें जें असेल दैवात । तें तें श्रोते घडून येत ।
एके दिनी शेतात । असतां तुकाराम आपुल्या ॥१३०॥

तो एक आला शिकारी । बंदुक ज्याच्या खांद्यावरी ।
नेम धरून ससे मारी । छर्रे घालून बंदुकींत ॥३१॥

ती प्रभातीची होती वेळा । सूर्य नुकतां उदयाला ।
तुकाराम होता बसला । आपुल्या शेती शेकत ॥३२॥

तों त्याच्या मागें कुपाटिला। एक होता बसलेला।
ससा शुभ्र तोचि पडला। शिकाऱ्याच्या दृष्टीसी॥३३॥

त्याची शिकार करण्या भली। शिकाऱ्यानें आपुली।
नेम धरून झाडीली। खांद्यावरील बंदुक॥३४॥

त्यायोगें ससा मेला। एक छर्रा लागला।
त्या तुकाराम माळ्याला। कानामागें अवचित॥३५॥

छर्रा मोठा जोरदार। मस्तकीं शिरला अखेर।
थकले अवघे डॉक्टर। प्रयोग करून त्याचेवरी॥३६॥

कांहीं केल्या निघेना। छर्रा तो डॉक्टरांना।
होऊं लागल्या यातना। तुकारामासी अतिशय॥३७॥

मस्तक दुखे अहोरात्र। निद्रा न लागे किंचित्।
नवस सायास केलें बहुत। परी गुण येईना॥३८॥

ऐशाही अवस्थेत। यावें त्यानें मठांत।
तो समर्थांचा एक भक्त। ऐसे बोलला तयाला॥३९॥

डॉक्टर वैद्य सोडा आतां। साधूचिया सेवेपरता।
नाही उपाय कोणतां। उत्तम या जगांमध्यें॥१४०॥

कृपा त्यांची झाल्यास । चुकेल हा तुझा त्रास ।
झाडीत जा आसपास । या मठाच्या नित्य तूं ॥४१॥

तेंव्हा सेवाही घडेल । पुण्य तेंही लाभेल ।
कृपा झाल्या होशील । त्रासापासून मोकळा ॥४२॥

मात्र आपुल्या पित्यापरी । दांभिकतेनें हे न करीं ।
शुध्द भाव अंतरीं । सर्वकाळ धरावा ॥४३॥

तें तुकारामासी मानवलें । झाडणें त्यानें सुरू केलें ।
अवघ्या मठास ठेविलें । स्वच्छ त्यानें आरशापरी ॥४४॥

ऐसी चौदा वर्षे झालीं । तुकारामाची सेवा भली ।
तई गोष्ट घडून आली । ऐशा रीति श्रोते हो ॥४५॥

झाडतां झाडतां कानांतून । छर्रा पडला गळून ।
जैसी कां ती भोकरांतून । दाबितां सुटे आंठोळी ॥४६॥

तैसे साच येथें झालें । छर्रा पडतां थांबलें ।
दुखावयाचें मस्तक भलें । ऐसा प्रभाव सेवेचा ॥४७॥

ही सेवा झाडण्याची । अखेरपर्यंत केली साची ।
प्रचीतिवीण कवणाची । परमार्थी न निष्ठा बसे ॥४८॥

ती एकदां बसल्यावर । मग मात्र होते स्थिर ।
संतसेवा महाथोर । हे भाविक जाणती ॥४९॥

स्वस्ति श्रीदासगणूविरचित । हा गजाननविजय नामें ग्रंथ ।
तारक होवो भाविकांप्रत । भवसिंधुमाझारी ॥१५०॥

शुभं भवतु ॥ श्रीहरिहरार्पणमस्तु ॥
॥ इति श्री गजानन विजय ग्रंथस्य षोडशोऽध्यायः ॥
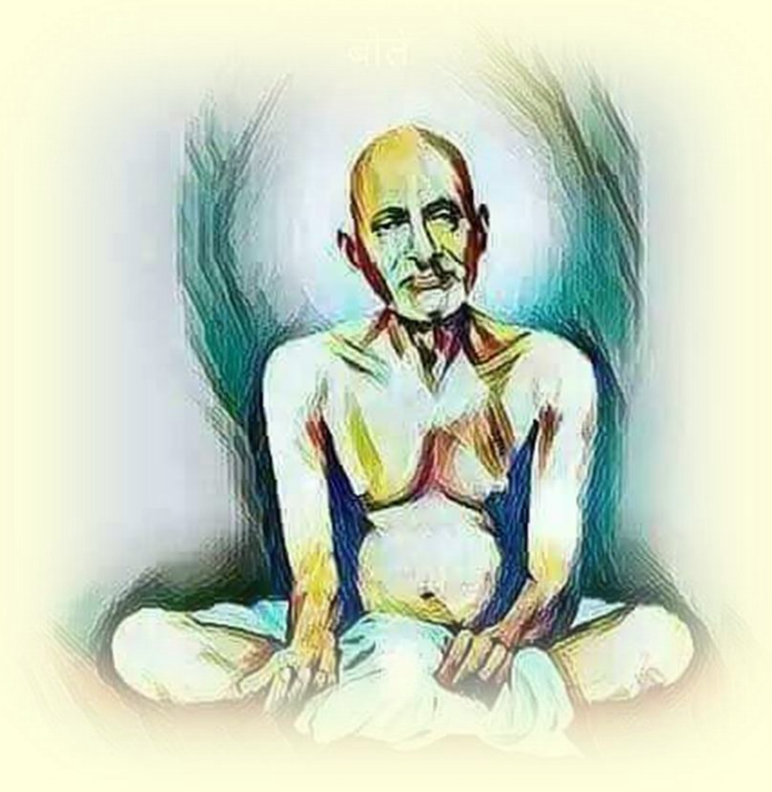
@@@@@